

III МІЖНАРОДНА НАУКОВА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
**ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ АГРАРНОЇ НАУКИ: ТЕОРІЯ І
ПРАКТИКА**

III INTERNATIONAL SCIENTIFIC INTERNET CONFERENCE
**TRENDS AND CHALLENGES OF MODERN AGRICULTURAL
SCIENCE: THEORY AND PRACTICE**

м. Київ, 2021

УДК:633.631

АГРОТЕХНІЧНІ АСПЕКТИ ВИРОЩУВАННЯ СОНЯШНИКА В УМОВАХ ЗАХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ

Білюк М.Ю., аспірант

E-mail: hominal3@ukr.net

Подільський державний аграрно-технічний університет

На сьогоднішній день соняшник в Україні одна із найбільш поширених культур. За останнє десятиріччя посівні площі під цією культурою зросли більш ніж у 3 рази. Проте зростають не лише площі, а й істотно підвищилась урожайність культури за рахунок значних змін у технології її впровадження. Насамперед, у виробництво впроваджуються нові високопродуктивні гібриди, оптимізується система удобрення рослин, застосовуються високоефективні препарати для контролю забур'яненості, шкідників та хвороб тощо.

На сьогодні ступінь інтенсифікації вітчизняних технологій вирощування соняшника досяг надзвичайно високого рівня. На тлі істотних виробничих результатів більшість сільгосптоваровиробників ладні «не помічати» комплекс екологічних, господарських, соціальних проблем, що супроводжує цей процес інтенсифікації. Відтак, будь-яке намагання певним чином «біологізувати» процес виробництва соняшника є актуальним не лише в науковому контексті, а й схвально сприйматися практиками [1, 2]. Але, сьогодні не є можливим перейти цілком на біологічні препарати при вирощуванні соняшника, оскільки ця культура для повноцінного росту і розвитку та формування високої продуктивності потребує повноцінного забезпечення макро- та мікроелементами.

Основа отримання стабільних і високих врожаїв соняшника – достатнє забезпечення в першу чергу макроелементами. Азот – це елемент, який використовується для синтезу всіх білкових речовин. Значення фосфору для рослин визначається перш за все тим, що він є складовою частиною протоплазми та клітинних ядер, основою яких є білки. Стосовно особливостей споживання рослинами соняшника калію, то основою фізіологічного значення цього елемента є синтез та трафік вуглеводів.

Соняшник має високий рівень чутливості до забезпечення мікроелементами. У багатьох випадках дефіцит мікроелементів проявляється у

прихованій формі і цю нестачу не можливо компенсувати іншими елементами. Застосування мікроелементів у невеликих кількостях дозволяє не тільки підвищувати урожай, але й призвести до зростання вмісту жиру у сім'янках соняшника. Серед мікроелементів живлення особливу увагу варто звернути на забезпеченість рослин бором. За нестачі бору молоді листки сильно деформуються, рослини відстають у рості, сім'янки нерівномірні, виникають проблеми з утворенням суцвіття. Іншими важливими мікроелементами є цинк, марганець, мідь і залізо [3-6].

Наші дослідження виконуються у виробничих умовах СТОВ «Гарант» Хмельницької області Кам'янець-Подільського району. Нами було обрано чотири гібриди соняшнику, оригінаторами яких є компанії КВС та Сингента, які відносяться до двох груп стиглості – середньоранної та середньостиглої. Це гібриди – середньоранні: КВС АСЕР КЛ, АЛЬКАНТАРА та середньостиглі: КВС ДРАГОН та СИ Катана КЛП.

За результатами досліджень в середньому за два роки, оптимальну урожайність 3,6 т/га забезпечив гібрид АЛЬКАНТАРА, вміст жиру в насінні у цього гібриду становив 50,1%. Серед середньостиглої групи – більш урожайним, з показником 3,2 т/га був гібрид КВС ДРАГОН, вміст жиру в насінні становив 50,3%. Урожайність гібриду КВС АСЕР КЛ становила 3,1 т/га, а гібриду СИ Катана КЛП – 3,0 т/га.

В дослідженнях вивчались мікродобрива: Реаком-РС-Соняшник (5 л/га) та Еколист Моно Бор (2 л/га). Фази внесення мікродобрив: 4–5 та 8–10 листків у рослин соняшнику. Варіанти включали внесення в одну із фаз та внесення в обидві фази розвитку рослин. З літературних джерел та виробничого досвіду відомо, що соняшник виявляє високу потребу у борі. У складі мікродобрива Реаком-РС-Соняшник вміст бору – 8 г/л, у складі Еколист Моно Бор – 11 г/л.

Із застосуванням мікродобрив підвищувалась урожайність соняшнику на 8–11%. Позакореневе підживлення посівів соняшнику мікродобривом Реаком-РС-Соняшник у фазі 4–5 листків та повторне у фазі 8–10 листків зумовлювало покращення біометричних показників рослин (висоти, кількості листків, діаметра кошика та кількості насіння з рослини), що в кінцевому підсумку сприяло збільшенню урожайності та виходу олії з одиниці площі. Оптимальну урожайність на вказаному варіанті 4,1 т/га забезпечив гібрид АЛЬКАНТАРА, вміст жиру в насінні у цього гібриду становив 50,1%.

СПИСОК ВИКОРИСТАННИХ ДЖЕРЕЛ

1. Добровольський А.В., Домарацький Є.О. Особливості реалізації стимулюючої дії комплексних препаратів рослинами соняшника на початкових етапах органогенезу. *Аграрний вісник Причорномор'я*. 2017. Вип. 84-2. С. 39-45.
2. Домарацький Є.О., Добровольський А.В. Вплив позакорневих підживлень комплексними багатofункціональними препаратами на кількісний рівень та якісний склад хлорофілового комплексу в рослинах соняшника. *Аграрний вісник Причорномор'я*. 2018. Вип. 97-1. С. 142-151.
3. Упитис В.В. Пути рационального использования микроэлементов в комплексе минерального питания растений. Микроэлементы в комплексе минерального питания растений. Рига, 1977. С. 52- 56.

4. Лебідь Є.М., Льоринець В.Ф., Коцьобан А.У. Продуктивність соняшнику в залежності від основних елементів систем землеробства. Бюл. Інст. зернового господарства. 2003. №21-22. С.80-84.

5. Лихочвор В.В., Петриненко В.В. Рослинництво. Сучасні інтенсивні технології вирощування основних польових культур. Львів. НВФ «Українські технології», 2006. 730с.

6. Лихочвор В.В. Особенности листовой подкормки. *Зерно*, 2008. №5. С.48.